

Таким чином, будь-яка моральна система цінностей, за Ніцше, приводить до нігілізму, адже людина не дивиться на себе як на творця, а лише як на істоту, підкорену чийсь волі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Kaufmann, W. Nietzsche: Philosopher, Psychologist, Antichrist. Princeton Princeton, New Jersey: Princeton University Press, 2013. 560 p.
2. Nietzsche, F. Also Sprach Zarathustra. Berlin: Hansebooks Nov, 2017. 340 p.

УДК 32

ПРОБЛЕМА ВИКОРИСТАННЯ ТЕОРІЇ НЕОПАТРИМОНІАЛІЗМУ ДЛЯ АНАЛІЗУ ПОЛІТИЧНОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

*Скуридин І.В., Державний біотехнологічний університет
НК – Воронянський О.В., канд. іст. наук, професор*

Після двох десятиліть незалежності Україна продемонструвала стійку тенденцію відчуження громадян від системного впливу на формування та прийняття державних рішень. Як наслідок, багато експертів відзначають, що політичні зміни в Україні не вписуються у класичні теорії демократичного транзиту. Цей факт стимулює пошуки нових підходів до аналізу політичної реальності країни, що включає повернення до класичних концепцій політичних конфліктів, де основною рушійною силою є боротьба за доступ до ресурсів та цінностей [1].

Одним з таких підходів є теорія неопатримоніалізму, розроблена в західній науці такими вченими, як Шмуель Ейзенштадт, Гі де Рот і Річард Теобальд. Згідно з цією теорією, українська політична система характеризується домінуванням клієнтарно–патронажних відносин, де обмін владними ресурсами між патронами і їх клієнтами формує основу політичних процесів. В Україні ці відносини визначаються як система взаємодії, де влада розподіляється через клієнтарні мережі, що поєднуються з президентською вертикаллю влади. Важливим аспектом цього підходу є те, що політична боротьба в Україні концентрується на доступі до ресурсів і владних посад, а не на діяльності політичних партій [2]. Це дозволяє пояснити зростаючий розрив між соціально–економічними групами, а також підкреслити роль бізнес–угруповань як основних гравців у політичному процесі.

Однак застосування теорії неопатримоніалізму до українських реалій виявляє кілька проблем. Перша з них полягає в тому, що для патримоніальних відносин необхідно, щоб патрон був реальним

розпорядником ресурсів влади. В Україні концентрація влади нерозривно пов'язана з концентрацією власності, що ускладнює цю модель. Друга проблема стосується того, що розподіл ресурсів повинен здійснюватися через державні рішення, що в Україні не завжди відповідає реальності. Третя проблема пов'язана з тим, що патрон–клієнтські відносини є владними, і для їх реалізації патрон має бути основним суб'єктом політичної влади [3].

За часів президентства Леоніда Кучми ця взаємозалежність між політичною і економічною владою була особливо очевидною. Президент контролював величезний обсяг державних ресурсів, що дозволяло бізнес–угрупованням шукати доступ до нього для отримання вигод [4]. Проте з часом, через концентрацію власності у бізнес–груп, які почали впливати на політичні рішення, змінюється характер боротьби за ресурси. Після президентських виборів 2005 року ця схема почала втрачати свою ефективність, і бізнес–групи почали зосереджуватися на прямому впливі на державні рішення, що ускладнило роль Президента як основного патрона [5].

Таким чином, теорія неопатримоніалізму відкриває нові перспективи для розуміння політичних процесів в Україні, але також виявляє ряд проблем, які потребують подальшого дослідження і коригування з урахуванням українських особливостей.

ЛІТЕРАТУРА

1. Букорос Т. О. Невизначеність як фактор політичних змін //Наукові праці. Політологія. – 2015. – Т. 260. – №. 248.
2. Фісун О. Неформальні інститути та неопатримоніальна демократія в Україні //Агора.–2016. – 2016. – Т. 17. – С. 12-13.
3. Воронянський О.В. Еволюція системи державної влади в сучасній Україні в контексті концепції патронально–клієнтарних відносин [Електронний ресурс] / О.В. Воронянський. // Державне будівництво. – 2012. – № 1. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/DeBu_2012_1_6.
4. Калініченко В. В. и др. Історія України: від найдавніших часів до сьогодення. – 2016.
5. Воронянський О. В. Національний суверенітет: український вимір в контексті світової політичної думки. Харків: «Міськдрук», ХНТУСГ імені Петра Василенка; ХНУБА, 2017. 284